

N(i)et als de rest: De beleving van superdiversiteit & in- en exclusie door stedelijke (Brusselse) jongeren

Door Jasmien Bougrine

Samenvatting

In diens zelfportret stelt Mert "wacht ik ken je, niet als de rest, je bent anders, niet als de andere". Mert is een van de participanten in dit onderzoek naar ervaringen van uitsluiting en opgroeien in superdiversiteit en drukt een gevoel uit dat leeft bij vele andere jonge Brusselaars. Verschillende jongeren ervaren uitsluiting in vragen als "vanwaar ben jij nu echt", ze herkennen zichzelf in de profielen van een George Floyd of de jonge Adil die na een politie-achtervolging het leven liet. Tal van Brusselse jongeren hebben het gevoel dat ze op basis van enkele, veelal zichtbare, kenmerken van hun identiteit worden beoordeeld, wat zich veruiterlijkt in ervaringen als "wij zijn zo'n type".

Op basis van uitgebreid empirisch veldwerk waarin verbale, creatieve en visuele technieken werden gehanteerd, komen we te weten hoe processen van uitsluiting, ongelijkheid en othering ervaren worden door Brusselse jongeren en hoe dit zich vertaalt in specifieke ervaringen van behoren en lidmaatschap. Brusselse jongeren ervaren dat zij steeds iemand moeten 'worden', dat zij slechts op een gereduceerde vorm behoren en dat acceptatie voor hen voorwaardelijk is. Een micro-macro-analyse waarin ook bredere (politieke) discoursen meegenomen worden, biedt inzichten in de manier waarop deze jongeren een eis tot integratie en assimilatie ervaren en dat zij tegelijkertijd ervaren hier niet aan te kunnen voldoen waardoor zij een onvoltooibare vorm van behoren ervaren. Aan de hand van een sociologische en criminologische verbeelding leren we, in combinatie met concepten als alledaags racisme, othering, labeling en masterstatus, bovendien beter begrijpen hoe deze ervaringen tot stand komen en zich uiten in de manier waarop zij zichzelf positioneren ten aanzien van ontmoetingen die in hun leefwereld plaatsvinden. Zo wordt het duidelijk dat bepaalde als negatief gepercipieerde gedragingen ten aanzien van politie (bv. weglopen) als een vorm van zelfbescherming kunnen worden beschouwd en andere gedragingen die op het eerste gezicht minder problematisch lijken (bv. onderwerpen) een vorm van verzet kunnen inhouden.

Tegelijkertijd mag het duidelijk zijn dat dit vraagstuk niet enkel om uitsluiting, of om ervaringen van 'de ander' draait. Uit het zelfportret van Mert kunnen we ook een andere betekenis ontwarren. Brusselse jongeren ervaren in hun eigen Brusselse omgeving om net niet te zijn als de 'andere', maar net wel te zijn zoals iedereen rondom hen. Ze ervaren, zoals Rayan stelt: "Kijk rondom u, iedereen is hier zoals mij". Hoewel een blik in een net zeer diverse klas ons anders zou kunnen doen vermoeden, blijkt er onder de

jongeren een grote mate van samenhang, familiariteit en gemeenschappelijkheid te bestaan. Voor deze jongeren betekent het opgroeien en leven in superdiversiteit dat zij ervaren zowel 'niet als de rest' als 'net als de rest' te zijn. Het proefschrift vraagt bijgevolg voor een herinterpretatie van traditionele labels, een invraagstelling van klassieke narratieven alsook maakt het scherp duidelijk hoe belangrijk het is om ervaringen van Brusselse jongeren op de voorgrond te brengen. Of om met de woorden van Noor te besluiten: "Vanwege een geschiedenis, slechts geleefd of slecht verteld, mijn roots zijn een taboe, onderwerp geworden voor de 'politiek'."